

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

การเปิดเผยพยานหลักฐานก่อนการสืบพยาน เป็นกระบวนการค้นหาความจริงที่ใช้กันทั่วไป โดยคู่ความฝ่ายหนึ่งสามารถรับทราบข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานเกี่ยวกับคดีที่อยู่ในความครอบครองของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งได้ ซึ่งเป็นแนวคิดพื้นฐานมาจากระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) ที่ใช้ระบบกล่าวหา (accusatory system) มีกระบวนการพิจารณาคดีภายใต้หลักการที่ว่า “คู่ความมีสิทธิเท่าเทียมกัน” โดยมีลักษณะเด่นก็คือ ศาลจะมีบทบาทจำกัดเป็นเพียงผู้ตัดสินคดีเท่านั้น ไม่มีอำนาจในการสืบพยานเพิ่มเติม หรือช่วยคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในการแสวงหาพยานหลักฐาน การดำเนินการพิจารณาจะมีกฎเกณฑ์การสืบพยานที่เคร่งครัดมาก ศาลมีโอกาใช้ดุลพินิจได้น้อย จึงทำให้คู่ความทั้งสองฝ่ายมีบทบาทสำคัญเป็นคู่ต่อสู้ซึ่งกันและกันอย่างเห็นได้ชัดผู้ฟ้องหรือโจทก์กับผู้ถูกฟ้องหรือจำเลย จึงถือได้ว่ามีฐานะเท่าเทียมกัน ศาลเองก็อยากให้เกิดความเท่าเทียมกันของคู่ความให้มากที่สุดตามแนวคิดทฤษฎี “social equity” ซึ่งมักจะเกิดปัญหากับคู่ความที่มีฐานะทางสังคมต่างกัน การเปิดเผยข้อเท็จจริงเริ่มต้นจากการพิจารณาคดีแพ่งว่าเป็นเรื่องระหว่างเอกชนที่อยู่บนพื้นฐานของหลักความตกลง ซึ่งเปิดโอกาสให้มีการประนีประนอมยอมความได้กว้างขวาง การเปิดเผยข้อเท็จจริงทำให้คู่ความสามารถคาดการณ์ความได้เปรียบเสียเปรียบในคดีของตนและนำไปสู่การประนีประนอมยอมความได้ การค้นคว้าหาข้อเท็จจริงมาสู่ศาลนั้น แต่ละประเทศต่างก็มีที่มาและวิธีการแสวงหาความจริงแตกต่างกันไปตามวัฒนธรรม ความรู้ ความเชื่อของคนในสังคมนั้นๆ สำหรับประเทศไทย แม้ว่าจะไม่มีกระบวนการก่อนการพิจารณาอย่างแท้จริง แต่มีวิธีการต่างๆ ที่ต้องกระทำก่อนการสืบพยานในศาลอยู่บ้าง กระบวนการเหล่านี้เดิมนำเอาวิธีการของต่างประเทศมาใช้ หากแต่ต่างประเทศได้ปรับปรุงกระบวนการก่อนการพิจารณาคดีไปอย่างมาก ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมเศรษฐกิจของประเทศ โดยที่ประเทศไทยไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการเหล่านี้เลย กระบวนการที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เช่น การชี้สองสถาน การยื่นบัญชีระบุพยาน การส่งสำเนาเอกสาร แม้กระบวนการเหล่านี้จะได้กระทำก่อนการพิจารณาคดีโดยการสืบพยานอยู่ก็จริง แต่ก็ไม่ได้ช่วยบรรเทาหรือแบ่งเบาภาระของศาล หรือผู้พิพากษาอันจะทำให้คดีเสร็จสิ้นพ้นไปจากศาลได้ ด้วยกระบวนการดังกล่าวที่คู่ความต้องกระทำก่อนการพิจารณาก็เป็นเพียงวิธีการที่จะเข้าสู่การพิจารณาของศาลเท่านั้น ผลในท้ายที่สุดการพิจารณาพยานหลักฐานในคดีก็ยังคงเป็นหน้าที่ของศาลต้องตัดสินจากการซึ่งนำพยานทุกชนิดที่คู่ความต่างฝ่ายต่างนำเสนอเพื่อสนับสนุนข้ออ้างข้อเถียงของตน แม้ถึงว่าจะเป็นพยานหลักฐานปลีกย่อยที่ไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นแห่งคดีโดยตรงก็ตาม คดีความก็ยังคงค้างการพิจารณาของศาลอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งในขณะเดียวกันต่างประเทศได้มี

การพัฒนาแนวคิดทางกฎหมายในการเปิดเผยพยานหลักฐานเพื่อทำให้คดีเสร็จจากการพิจารณาโดยเร็วไม่ค้างค้ำศาล

ประเทศสหรัฐอเมริกา มีกระบวนการค้นหาข้อเท็จจริงก่อนวันสืบพยานเรียกว่า กระบวนการ pre-trial discovery ซึ่งเป็นกระบวนการที่พยายามขจัดความล่าช้าของการดำเนินกระบวนการพิจารณา โดยการจำกัดขอบเขตของปัญหาข้อเท็จจริงและประเด็นข้อพิพาทในคดีหรือเป็นการตัดทอนประเด็นข้อพิพาทในคดีให้น้อยลงเนื่องจากไม่ต้องใช้เวลาในการดำเนินคดีทั้งคดีมากเกินไป กระบวนการ pre-trial discovery เป็นการค้นหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานก่อนการสืบพยานเพื่อการตัดทอนพยานหลักฐานบางอย่างที่คู่ความนำมาเสนอแล้วศาลเห็นว่า พยานหลักฐานในเรื่องนั้นไม่ได้เป็นประเด็นในการโต้เถียงกันอย่างแท้จริง ซึ่งจุดมุ่งหมายของกระบวนการนี้เป็นไปตามหลักการการทำให้กระบวนการพิจารณากระชับ (principle of concentration) มีวัตถุประสงค์ให้กระบวนการพิจารณาสามารถดำเนินไปด้วยความรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่ามีการค้นพบหลักฐานก่อนการสืบพยานเพื่อการตัดทอนพยานหลักฐาน (trial)

ประเทศฝรั่งเศสนั้น ไม่มีขั้นตอนการเปิดเผยพยานหลักฐานก่อนการพิจารณาคดีในความหมายเดียวกับประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ แต่กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งของฝรั่งเศสได้กำหนดบทบาทให้กับผู้พิพากษาประเภทหนึ่งซึ่งเรียกว่า “le juge de la mise en état” (JME) หรือที่เรียกว่า preparatory judge มีอำนาจหน้าที่รวบรวมข้อมูลและเอกสารของคดี อันจะทำให้คดีอยู่ในสภาพที่พร้อมที่จะทำการพิจารณาคดีตัดสินคดีโดยองค์คณะผู้พิพากษาและช่วยในการเริ่มตั้งทิศทางของคดีตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อเป็นหลักประกันว่าคู่ความจะไม่ประวิงการพิจารณาและยังเป็นการทำให้เกิดความเท่าเทียมกันในการต่อสู้คดี ซึ่งคดีทุกคดีไม่ได้ถูกส่งเข้าสู่การพิจารณาพิพากษาคดีขององค์คณะผู้พิพากษาในทันที แต่จะต้องเข้าสู่การพิจารณาของ JME เสียก่อน โดย JME จะเป็นผู้ควบคุมดูแลให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาในขั้นนี้เป็นไปโดยถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการส่งคำคู่ความและพยานเอกสารต่างๆ ของคู่ความ

ประเทศเยอรมัน ศาลเยอรมันเป็นผู้มีบทบาทอย่างมากในการดำเนินกระบวนการเกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐาน และการแลกเปลี่ยนพยานหลักฐานแทนที่จะเป็นทนายของคู่ความ ตามประเพณีกฎหมายที่ปฏิบัติกันมาคือ เป็นการเสนอให้มีการพิจารณาพยาน คู่ความแต่ละฝ่ายจะนำเสนอข้อเท็จจริงทั้งหมดที่จำเป็นต่อการสนับสนุนข้ออ้างหรือข้อเถียงในคดีเป็นหน้าที่ของศาลที่จะพิจารณาคัดเลือกข้อเท็จจริงที่ได้มีการเสนอเข้ามาให้พิจารณา การเปิดเผยพยานหลักฐานจึงเป็นสิทธิของคู่ความที่จะร้องขอให้มีการเปิดเผยพยานหลักฐาน การเปิดเผยพยานหลักฐานจึงขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของคู่ความ แม้แต่ในการต่อสู้คดีคู่ความฝ่ายที่ถูกกล่าวหาเพียงแต่กล่าวอ้างพยานหลักฐานต่อคู่ความฝ่ายที่กล่าวหา โดยไม่ถูกผูกพันว่าพยานหลักฐานที่นำเสนอขึ้นต้องเป็นส่วนหนึ่งของคำฟ้อง ในขณะที่เดียวกันก็ไม่อาจเรียกร้องให้คู่ความอีกฝ่ายแสดงพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ยกมากล่าวอ้างได้ การเรียกให้แสดงพยานหลักฐานเป็นสิทธิของศาลที่จะสั่งต่อคู่ความให้แสดงพยานหลักฐานที่ตนยกมากล่าวอ้าง ซึ่งมาจากหลัก

principle of party presentation หลักนี้คือความเป็นผู้กำหนดเองว่าจะนำเสนอพยานหลักฐานใดต่อศาล ศาลไม่สามารถยกข้อเท็จจริงที่อยู่นอกเหนือการกล่าวอ้างของคุณมาพิจารณาเองได้ หลักดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของหลักความประสงค์ของคุณ

สำหรับการเปิดเผยพยานหลักฐานก่อนการสืบพยาน เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการเปิดเผยพยานหลักฐานตามกฎหมายต่างประเทศได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศฝรั่งเศส และประเทศเยอรมัน แล้วพบว่ากระบวนการในการเปิดเผยพยานหลักฐานของประเทศไทยไม่มีบทบัญญัติไว้ชัดเจนซึ่งมีความแตกต่าง ทั้งขาดกระบวนการที่สามารถแก้ไขปัญหาคดีค้างการพิจารณาของศาลอยู่หลายประการ คือ

ประการแรก ปัญหาเรื่องแนวทางในการดำเนินคดี ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งของไทยไม่มีบทบัญญัติในเรื่องการประชุมคดีเพื่อกำหนดทิศทางในการดำเนินคดี แต่หลักการดังกล่าวของไทยถูกกำหนดไว้ในระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยแนวปฏิบัติในการนั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะและต่อเนื่อง พ.ศ. 2545 ข้อ 7 ว่า “ให้ศาลกำหนดให้มีการประชุมคดีโดยอาจกำหนดนัดพร้อมคู่ความทุกฝ่าย หรือนัดชี้สองสถาน เพื่อกำหนดประเด็นในคดี และเพื่อที่จะทราบข้อมูลเกี่ยวกับพยานทั้งหมด...” ซึ่งระยะเวลาดังกล่าวขาดกรอบระยะเวลาที่ชัดเจนในการดำเนินการเกี่ยวกับการประชุมคดี โดยที่ประเทศสหรัฐอเมริกามีข้อกำหนดเกี่ยวกับระยะเวลาในการประชุมคดีที่มีกรอบชัดเจนแน่นอน

ประการที่สอง ปัญหาการสืบพยานนอกศาลก่อนการสืบพยานในศาล เป็นอีกกระบวนการหนึ่งในกระบวนการค้นหาข้อเท็จจริงก่อนการสืบพยานในศาล ซึ่งระบบกฎหมายไทยยังไม่ได้บัญญัติไว้ วัตถุประสงค์ของกระบวนการนี้ก็เป็นเช่นเดียวกับกระบวนการรับข้อเท็จจริงและกระบวนการถามข้อเท็จจริงระหว่างคู่ความกล่าวคือ เพื่อจะช่วยเร่งรัดการพิจารณาคดีและขจัดเสียซึ่งพยานหลักฐานในเรื่องที่ไม่ได้เป็นประเด็นโต้เถียงกันอย่างแท้จริงโดยที่ไม่ต้องนำสืบในชั้นศาลอีกซึ่งประเทศสหรัฐอเมริกานั้น มีกระบวนการสืบพยานนอกศาลซึ่งพยานหลักฐานที่สืบนอกศาลนั้นสามารถนำมาใช้ในชั้นพิจารณาได้โดยที่ไม่ต้องสืบพยานในชั้นศาลอีก

ประการที่สาม ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจผู้พิพากษาในการแสวงหาข้อเท็จจริง อำนาจหน้าที่ในการแสวงหาข้อเท็จจริงของผู้พิพากษาในศาลไทยนั้นถูกจำกัดโดยประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการว่า ในการนั่งพิจารณาคดีผู้พิพากษาจักต้องวางตัวเป็นกลาง ผู้พิพากษาจึงมีบทบาทน้อยในการค้นหาความจริงทำหน้าที่เพียงผู้ตัดสินคดีตามพยานหลักฐานที่คุณมาเสนอเท่านั้น

ประการที่สี่ ปัญหาเรื่องการนำเสนอข้อเท็จจริง การนำเสนอข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานนั้นเป็นหน้าที่ของคุณแต่ละฝ่าย เพื่อสนับสนุนข้ออ้างและข้อเถียงของตนจึงมีโอกาสที่คุณจะเสนอข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานที่บิดเบือน เนื่องจากเป็นธรรมดาที่คนทำผิด

มักจะปฏิเสธ หรือปกปิดความจริง หรือบิดเบือนข้อเท็จจริงเข้าข้างตนเอง เพื่อให้รูปคดีของตนเหนือกว่าคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง จึงทำให้การค้นหาข้อเท็จจริงหรือความจริงในทางคดีเป็นไปได้ยาก

ประการห้า ปัญหาข้อจำกัดภายใต้หลักความเป็นกลางของตุลาการ กระบวนการเปิดเผยพยานหลักฐานจำเป็นที่ต้องมีคู่ความทั้งสองฝ่ายไม่ว่าจะเป็นตัวความหรือทนายความ และบุคคลที่ทำหน้าที่รับฟังหรือดำเนินกระบวนการเปิดเผยพยานหลักฐาน จึงไม่สมควรเป็นผู้พิพากษาที่ทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดคดี เพราะหากผู้ทำหน้าที่เปิดเผยพยานเป็นศาลหรือผู้พิพากษาที่ต้องทำหน้าที่ในการตัดสินคดีอาจเกิดอคติในการชั่งน้ำหนักพยานหรือรับฟังพยานหลักฐาน เนื่องจากผู้พิพากษาอาจมีส่วนในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพยานหลักฐานที่คู่ความได้เปิดเผยมาแล้วในชั้นกระบวนการเปิดเผยพยาน อาจทำให้เสียความยุติธรรม ด้วยเหตุเพราะการแสดงความเห็นต่อพยานหลักฐานที่คู่ความเปิดเผยแม้กระทำโดยสุจริตก็อาจต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง หมวด 2 การคัดค้านผู้พิพากษา มาตรา 11 ถึง มาตรา 14 ได้ โดยเหตุแห่งการคัดค้านผู้พิพากษานั้นเป็นเหตุที่มาจากกรณีมีส่วนได้เสียของผู้พิพากษากับเหตุที่มาจากความสัมพันธ์ของผู้พิพากษากับคู่ความตามที่กฎหมายกำหนดในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 11 ถึง มาตรา 12 แต่เหตุดังกล่าวไม่ครอบคลุมในเรื่องความสัมพันธ์เหมือนกับกฎหมายในประเทศฝรั่งเศส แม้ว่าจะได้กำหนดเหตุในการคัดค้านผู้พิพากษาไว้คล้ายกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งของไทย แต่ในส่วนที่เป็นเรื่องผลประโยชน์หรือความสัมพันธ์ของผู้พิพากษานั้นกับตัวความได้รวมถึงคู่สมรสของผู้พิพากษาด้วย และขยายกว้างไปถึงหากผู้พิพากษาเป็นเพื่อนหรืออริกับคู่ความฝ่ายใดอีกฝ่ายสามารถนำมาเป็นเหตุในการคัดค้านผู้พิพากษาได้

ประการที่หก ปัญหาข้อจำกัดภายใต้หลักการไกล่เกลี่ย การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและการเปิดเผยพยานหลักฐานแม้มีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ มุ่งต่อการยุติข้อพิพาทที่คู่ความมีขึ้น แต่การไกล่เกลี่ยจะทำให้คดีเสร็จไปจากศาลก็แต่โดยเฉพาะที่คู่ความตกลงประนีประนอมยอมความกันได้เท่านั้น หากกรณีที่คู่ความไม่สามารถตกลงประนีประนอมยอมความกันได้โดยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีนั้นย่อมต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลเช่นเดิมอีก อย่างไรก็ตามพยานหลักฐานใดที่คู่ความได้เปิดเผยกันในชั้นไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก็ไม่สามารถนำมาใช้เป็นพยานหลักฐานในชั้นพิจารณาได้ ซึ่งต่างกับการเปิดเผยพยานที่จะคัดเลือกเฉพาะพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับประเด็นข้อพิพาทเท่านั้น เพื่อเป็นการตัดทอนประเด็นอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับข้อพิพาทของคู่ความ การเปิดเผยพยานหลักฐานจึงเป็นแนวทางในการบริหารจัดการให้คดีเสร็จไปจากศาลได้ดีและมีประสิทธิภาพมากกว่า และประมวลจริยธรรมข้าราชการตุลาการกำหนดบทบาทหน้าที่ไว้ในข้อ 8 ว่า “การเปรียบเทียบหรือไกล่เกลี่ยคดีจักต้องกระทำในศาล ผู้พิพากษาพึงชี้แจงให้คู่ความทุกฝ่ายตระหนักถึงผลเสียในการดำเนินคดีต่อไป ทั้งนี้จักต้องไม่ให้คำมั่นหรือบีบบังคับให้คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทุกฝ่ายรับข้อเสนอดังกล่าวหรือให้จำเลยรับสารภาพโดยไม่สมัครใจ และจักต้องไม่ทำให้คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งระแวงว่าผู้พิพากษาฝักใฝ่ช่วยเหลือคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง” จะเห็นได้ว่ากฎหมายไทยกำหนดให้

ผู้พิพากษาเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยต่างๆที่ผู้พิพากษาควรเป็นผู้ที่ชี้ช่องให้เกิดการประนีประนอมกัน แต่ประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการนำวิธีระงับข้อพิพาทโดยการไกล่เกลี่ยเข้ามาใช้ในระบบศาลซึ่งทางศาลเป็นผู้จัดทำบัญชีรายชื่อผู้ไกล่เกลี่ยโดยนักกฎหมายที่สมัครใจมาลงชื่อ ศาลจะตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ไกล่เกลี่ยที่เหมาะสมและศาลจะนัดผู้ไกล่เกลี่ยมาพบคู่ความทั้งสองฝ่ายเพื่อทำการไกล่เกลี่ย

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนเห็นว่าประเทศไทยควรนำกระบวนการเปิดเผยพยานหลักฐานก่อนสืบพยานมาปรับใช้ให้เหมาะสม เพื่อขจัดปัญหาความล่าช้าในการดำเนินคดีและการแก้ปัญหาคดีค้างศาล ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. กรณีกำหนดระยะเวลาในการประชุมคดีตามในระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยแนวปฏิบัติในการนั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะและต่อเนื่อง พ.ศ. 2545 ข้อ 7 มิได้กำหนดระยะเวลาไว้ ควรนำระยะเวลาของประเทศสหรัฐอเมริกามาปรับใช้กล่าวคือ นับแต่โจทก์ยื่นฟ้องคดีเป็นระยะเวลา 120 วัน ให้ดำเนินการประชุมคดีให้เสร็จสิ้น

2. กรณีการสืบพยานนอกศาลควรนำกระบวนการสืบพยานนอกศาลก่อนการสืบพยานในศาลของประเทศสหรัฐอเมริกาปรับใช้กับระบบกฎหมายไทย เพื่อจะช่วยเร่งรัดการพิจารณาคดีและขจัดเสียซึ่งพยานหลักฐานในเรื่องที่ไม่ได้เป็นประเด็นโต้เถียงกันอย่างแท้จริงโดยไม่ต้องนำสืบในชั้นศาลอีก ทำให้กระบวนการพิจารณาคดีดำเนินไปอย่างรวดเร็ว

3. ประเทศไทยควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้พิพากษาในการแสวงหาข้อเท็จจริงสำหรับค้นหาข้อเท็จจริงก่อนการสืบพยานไว้โดยเฉพาะ เพื่อให้ผู้พิพากษาสามารถใช้อำนาจดังกล่าวในการแสวงหาข้อเท็จจริงได้อย่างเต็มที่ เป็นเพื่อประโยชน์ในชั้นการพิจารณาทำให้กระบวนการพิจารณาของศาลที่จะมีขึ้นภายหลังกระบวนการค้นหาข้อเท็จจริงสามารถดำเนินไปได้ด้วยความรวดเร็ว เนื่องจากได้มีการตรวจสอบและแสวงหาข้อเท็จจริงอันเกี่ยวกับประเด็นแห่งคดีแล้วขั้นหนึ่งเป็นการถ่วงการออกเอกสารและพยานหลักฐานก่อนถึงการพิจารณา ทำให้ลดโอกาสที่จะสืบพยานในประเด็นอื่นที่ฟุ่มเฟือยไม่เกี่ยวข้องกับคดี เป็นผลให้การพิจารณาคดีเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ

4. บทลงโทษของการเสนอข้อเท็จจริงที่ไม่ถูกต้องของประเทศเยอรมันนั้นจะทำให้คู่ความในคดีเสนอแต่ข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ทำให้คดีง่ายต่อการพิจารณา เพราะคู่ความจะเกรงกลัวต่อบทลงโทษของกฎหมาย ซึ่งประเทศไทยควรกำหนดบทลงโทษในการเสนอข้อเท็จจริงที่ไม่ถูกต้อง อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาคดีล่าช้าได้อย่างเหมาะสม

5. กรณีเหตุคัดค้านผู้พิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง หมวด 2 การคัดค้านผู้พิพากษา มาตรา 11 และมาตรา 12 แต่เหตุดังกล่าวไม่ครอบคลุมในเรื่องความสัมพันธ์เหมือนกับกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งฉบับใหม่ (new code of

civil procedure book 1) ในบรรพ 1 ลักษณะ 10 หมวดที่ 2 ว่าด้วยการถอดถอนผู้พิพากษาออกจากการพิจารณาคดี มาตรา 341 วรรคสอง แม้ว่าจะได้กำหนดเหตุในการคัดค้านผู้พิพากษาไว้คล้ายกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งของไทย แต่ในส่วนที่เป็นเรื่องผล ประโยชน์หรือความสัมพันธ์ของผู้พิพากษานั้นกับตัวความได้รวมถึงคู่สมรสของผู้พิพากษาด้วย และขยายกว้างไปถึงหากผู้พิพากษาเป็นเพื่อนหรืออริกับคู่ความฝ่ายใดอีกฝ่ายสามารถนำมาเป็นเหตุในการคัดค้านผู้พิพากษาได้ ซึ่งควรเพิ่มเติมเหตุดังกล่าวในลักษณะเดียวกันกับประเทศฝรั่งเศส เพราะฐานความสัมพันธ์ของคู่สมรสของผู้พิพากษาย่อมส่งผลกระทบต่อความเป็นกลางในการพิจารณาพิพากษาคดี อีกทั้งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งของไต้หวันไม่ได้กำหนดเหตุให้คู่หมั้นของผู้พิพากษานั้นเป็นตัวความในคดีเป็นคัดค้านผู้พิพากษาซึ่งควรเพิ่มเติมเหตุนี้เช่นกัน เพราะฐานคู่หมั้นนั้นย่อมแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่เป็นพิเศษมากกว่าบุคคลธรรมดาทั่วไป

6. กรณีการไกล่เกลี่ยโดยผู้พิพากษาในประเทศไทยนั้นอาจเกิดความไม่เป็นกลางขึ้นได้ในการไกล่เกลี่ย ซึ่งจะทำให้ขัดกับความเป็นกลางของตุลาการและเมื่อคู่ความที่เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสงสัยหรือระแวงในความไม่เป็นกลางของผู้พิพากษาแล้วจะทำให้การไกล่เกลี่ยไม่ประสบผลสำเร็จ จึงควรนำวิธีการตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกามาใช้โดยให้ศาลเป็นเพียงผู้ที่ทำหน้าที่ในการแสวงหาหรือคัดเลือกบุคคลภายนอกที่ทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยเพื่อแก้ปัญหาในเรื่องความไม่เป็นกลางของตุลาการ เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่คู่ความว่าตนจะได้รับความยุติธรรมในกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท